„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 261. У Новом Саду, у петак 18. новембра (1. децембра) 1905. Година XXI.

Две мере.

Ових дана расправљала се пред поротним судом у Будимпешти једна парница, која је у највећој мери заинтересовала политички свет не само у Угарској, већ и у другој половини монархије, па чак и у иноземству. Била је то парница ради *велеиздаје*.

Пре 26 година расправљала се пред кривичним судом у Будимпешти такођер једна парница ради *велеиздаје*.

У парници, што се ових дана у Будимпешти расправљала, био је оптужени један мађарски новинар, по имену *Арпад Цигањ*. У парници, што се пре 26 година у Будимпешти расправљала, био је оптужени један *српски* новинар по имену *др. Светозар Милетић*. Арпад Цигањ лежао је у истражном затвору *два* месеца, др. Светозар Милетић лежао је у истражном затвору *деветнаест* месеци. Арпад Цигањ је ослобођен, Светозар Милетић осуђен на *пет година тамнице*.

Књижица, што је у Берлину на немачком језику под насловом: „Die ungarische Krise und die Hohenzollern“ (Мађарска криза и Хохенцолерновци) изашла, учинила је на све стране велику сензацију, јер се у тој књижици ни мање ни више не каже, него да се Угарска има оцепити од Аустрије и да се место Хабсбурговца има ставити на престо Угарске Хохенцолерновац, у особи млађега сина цара Виљема, принца *Ајтела Фрица*.

Садржај те књижице по томе објективно садржава сва критерија *злочина велеиздаје*.

Као писац те књижице именован је на истој професор von Zeysig. Но услед поведене истраге установљено је да професора Цајзига нема на свету, већ да је та књижица написана у Будимпешти, да ју је написао на мађарском језику Арпад *Цигањ*, а на немачки језик превео ју је опет у Будимпешти неки Шандор *Банеш*.

У ову ствар био је испрва уплетен и бивши министар-председник, познати барон *Банфи*, јер је од њега један од посредника за штампање те књижице, Јосиф *Денеш*, на ту цел искао новаца, али је Банфи то одбио.

Арпад *Цигањ* без околишења и сасвим отворено признао је, да је он саставио и написао упитну књижицу. Тиме је истрага установила објективно и субјективно дело злочина велеиздаје. Обрана Арпада Цигања ограничила се на то, да он при писању те књижице није имао злу намеру: није имао намеру за оцепљење Угарске од Аустрије и постављање Хохенцолерновца на угарски престо, већ је хтео само са том књижицом да *заплаши* бечке кругове, да би *попустили* захтевима мађарске коалиције. Овакова *намера* пак да је сасвим „патриотска“.

У колко такова обрана са јуристанскога гледишта може важити, о том није вредно ни говорити. Али Арпад Цигањ и његов бранилац потпуно су у корист обране употребили данашњу политичку струју. Та се струја баш у том показује да мађарска коалиција хоће свима средствима да приволи бечке кругове да попусте захтевима Мађара и тиме да се реши данашња криза. Према тој струји *порота* је оптуженога Арпада *Цигања* и његове другове Шандора *Банеша* и Јосифа *Денеша потпуно ослободила*.

То ослобођење учинило је на публику најповољнији утисак, те се у судници заорила Кошутова песма. —

Сећајмо се друге, Милетићеве парнице ради велеиздаје и *тадање струје*.

Кад је г. 1876. *Милетић* ноћу био подигнут из постеље, те одведен у Будимпешту у затвор код „Фортуне“, почео је српско-турски рат, а кад му је о Богојављењу г. 1878. изречена пресуда, прешли су били Руси Балкан и маршпирали према Цариграду.

У оно доба владала је велика узрујаност у Угарској. Симпатије Мађара за Турке биле су највеће. Долазиле су турске софте у Будимпешту и дочекиване су одушевљено са „чок јаша“. Мађарска академска омладина носила је у Цариград почасну сабљу *Керим* паши, победиоцу Срба код Ђуниса.

Са затвором Милетићевим био је еклатантно повређен посланички имунитет. Забадава се са српске стране водила жестока расправа о том у сабору — сабор је прешао преко тога и дао *накнадну* приволу за затвор Милетићев. Забадава се са српске стране доказивало у сабору да није оправдан затвор Милетићев и оних многих Срба што су у оно доба били позатварани у јужној Угарској и у Хрватској, јер нема ни трага о каквој велеиздаји — није ништа помагало: Милетић и други Срби чамили су у истражном затвору. Напослетку други Срби ослободише се затвора, али Милетић је остао у истражном затвору и против њега дошло је до коначне расправе јануара г. 1878., а расправа трајала је пуних *осам* дана, већање судија пак два дана.

Читава парница против Милетића, ради велеиздаје, то је био један јуридичан курозум. Милетић је био оптужен што је преко својих агената Корнела Јовановића и других у јужној Угарској и у Хрватској агитовао за тадањи српски ратни зајам и за пошиљање српских својевољаца у Србију — деловање, што је — као што је то бранилац Милетићев доказао — и по приватном и по међународном праву *потпуно слободно*. Али тадања оптужба пронашла је још нешто друго, наиме: да је Милетић у Београду држао *велеиздајнички говор* тога садржаја, да ће после сретнога рата Србије доћи на ред ослобођење Срба у овим крајевима. Ово је сведочио један врло сумњив сведок из наших крајева, који се тада нашао у Београду, а требао је ово сведочити и један други сведок, но овај је међутим умро. Обрана је доказала немогућност да је Милетић држао такав говор и према времену и према локалу, у којем је тобож држао тај говор.

Али ипак на основу и тога материјала, Милетић је био осуђен на пет година тамнице. Чамио је 3½ година у затвору, па је онда помилован и ако то помиловање није тражио. Тај затвор порушио му је здравље. Свршио је трагично. —

Сравнимо ли парницу Милетићеву са парницом Арпада Цигања ради велеиздаје — каква голема разлика! Овде чисто дело велеиздаје, објективно и субјективно доказано, тамо сасвим сумњив материјал, дело недоказано ни објективно, ни субјективно. Овде порота ослобађа Цигања, тамо учени судци осуђују Милетића. Нису-ли ово две мере?

Ми нисмо позвани, нити можемо критиковати правомоћне пресуде. Јустиција, правосуђе мора стојати у свакој земљи узвишено, и не сме се *убеђење* и поротника и судија у сумњу доводити. Али толико можемо рећи, да извесне политичне *струје* могу и нехотице да упливишу на *убеђење* и поротника и судија. То бива не само у нас, него и у другим државама, те онда суђење у разном времену, у разним случајевима узима облик суђења са *две мере*.

Парница Арпада Цигања и другова ради велеиздаје што се ових дана у Будимпешти расправљала, те његово ослобођење нехотице даје повода да се Србин сећа Милетићеве парнице пре 26 година — а још више да се сећа трагичне судбе Милетићеве.

⊙

Избор варошких представника у В. Бечкереку.

В. Бечкерек, 11. (24.) новембра 1905.

Дана 9. (22.) о. м. извршени су *избори вар. представника у свих девет четврти наших овде*. Изабрато је свега 57 представника, од којих су Срби 34. Ми Срби са исходом овог избора можемо бити *задовољни*, јер су већином изабрати Срби, који ће знати и умети достојно чувати и одржавати српску свест у свима приликама варошких седница. Нарочито су сваке хвале достојни свесни Срби бирачи у српским четвртима, што су се у последњем моменту умели *братски сложити*, те *гласати само са чисто српским листама*. Тим начином је само могао горњи резултат постигнут бити. Те српске четврти су IV., V., VI. и VII.

Изузетак је, на жалост, у VIII. српској четврти био, у којој су Срби са 240 бирача јачи од иноверацa. Па ипак је у овој четврти победила мешовита, а не чисто српска листа. Овде је у овој четврти играла улогу страначка и лична мржња, а никако српска свест. Овај и овакав начин рада ми не одобравамо, него га осуђујемо.

Јер *тамо, где је у питању општи српски интерес — личним, страначким страстима места није смело бити*. Стога и не можемо да прећутимо, не можемо а да не изнесемо држање баш неких наших виђенијих људи овом приликом. Нећемо да сносимо одговорност за њихове грешке ми, који смо невини. Хоћемо овде да изнесемо верну слику, како је у ствари било и они, који су грешку сами на своју руку учинили, нека сами и одговорност сносе.

На св. Димитрија била је код нас у црквено-општинској дворани нашој конференција ради договора о предстојећим изборима вар. представника. На исту конференцију позвати су били из свију српских четврти виђенији Срби — но ми не видесмо ни једног од наших првака овде, иако су позвати. На три дана доцније после ове српске конференције сазвали су овдашњи **Кошутовци** конференцију код »Пеште« у истој ствари и тамо видесмо — и неке, до данас свагда родољубиве Србе, како *са Кошутовцима* истичу кандидате и за српске четврти! Разуме се по себи, да је у свакој четврти нашој било истакнуто и неколико иноверацa. Ми смо одма ово држање дотичних Срба *осудили* и решење *Кошутовачке* конференције одбацили. Пред очима смо имали српску ствар, па смо као Срби гласали са чисто српским листама, са којима смо и победили. Да смо се пак држали решења *Кошутовачке* конференције, онда би данас уместо 34 имали само 22 Србина представника, што је врло велика разлика у броју.

Ми управо не разумемо, шта је руководило оне Србе, да обиђу конференцију српску и оду на конференцију *Кошутовачку*. Волели бисмо, када би нам та господа свој поступак објаснили, шта их је на то руководило?! Још мање пак можемо да разумемо, да су могли и смели пристати да се у српским четвртима и иноверци кандидују!!

Компромису има места тамо, где смо ми у мањини, а никако тамо, где смо ми у већини. На пр. у овдашњој III. варошкој четврти учињен је компромис са иноверцима, јер ту стојимо ми са 84 српских бирача према 486 несрпских. Овим компромисом једино смо ми Срби добили, а заслуга припада овдашњим двома младим трговцима, који су тај компромис створили, јер према броју бирача овога среза никад не би у овој четврти Србин изабрат могао бити. Тим компромисом је то постигнуто, да смо у III. варошком срезу од 12 бираних представника ми 4 Србина изабрали.

Нашли смо за потребно, да ову ствар на јавност изнесемо, јер то изискује општи интерес српски. Не можемо никако дозволити, да се због оваке крупне грешке у неких наших људи (јер — то са жалошћу морамо признати! — дотична господа иначе припадају нашој странци) цела наша странка изиграва. У будуће не треба тако што да се деси. Јер *ми ћемо и у будуће радити у свима питањима српским само по нашој српској свести и по начелу наше странке, а никако по неком опортунитету*, који се обично свршава на штету општег српског интереса.

Оволико знања и равнања ради.

III—ић.

Догађаји у Русији.

Према најновијим вестима, револуционарно врење у руској војсци отима све више маха. Као што смо јуче јавили, војска се буни већ и у Манџурији, пта више и у једном делу Сибира. У Харбину су ухапшени неки официри и војници, а у Владивостоку, где су бунтовници попалили све домове Кинеза и странаца, морали су прогласити ратно стање. у Севастопољу су још бунтовници господари, јер је варошка Дума хитно замолила владу, да што брже предузме мере да спасе варош.

Побуна у Севастопољу.

Петроградска Телеграфска Агентура јавља 14. (27.) новембра о. г. ово:

Сад влада у вароши *мир*. Официри и матрози бунтовне крстарице „*Очаков*“ приморани су да напусте брод. На оклопницама „*Ростислав*“ и „*Три Свјатитеља*“ матрози се владају мирно, нити показују воље, да се прикључе бунтовницима. Један резервни батаљон удружио се с бунтовним морнарима. Над тврђавом проглашено је опсадно стање.

Матрози врше редовно своју службу, али *без официра*, они патролирају у вароши и хапсе своје другове, који немају дозволе, да изађу из касарне.

Данас, о рођену-дне удове царице, матрози без официра приредише параду пред сабором св. Владимира. Неколико одељења Виленског пука стигло је из Феодосије. Како се чује, *матроски захтеви* су скоро исључиво *економске природе*.

Данас 15. (28.) новембра истекао је рок, који је дат бунтовницима да се покоре. Команду над крстарицом „*Очаков*“ преузео је отпуштени лајтнант *Шмит*, који је прешао у револуционаре. Варошка Дума се обратила у Петроград са хитном молбом, да се учине мере за спасење вароши.

Опасност у Петрограду.

Положај у Петрограду постаје све суморнији. Радници прете генералним страјком у целој Русији. И међу петроградским полицајима опажа се врење због тобоже покраденога мировинског фонда. Штампа је сваким даном револуционарнија. „Син Отечества“ доноси писмо у Шлиселбургу заточеног убице министра Богољепова, *Кариовића*, у ком се одушевљено поздравља победа социјализма.

Петроградска Телеграфска Агенција јавља: „Правителствени Вјесник“ јавља, да у овдашњој шлиселбуршкој варошкој четврти 6000 револверима, ловачким пушкама, ножевима и копљима наоружаних радника, од којих 300 њих чине т. зв. радничку одбрану, иду у групама по 10 људи по улицама, да тобоже бране мирно грађанство, а у ствари да револуционаре бране од полиције и војске.

Напад на американског дипломату.

На тајника американске амбасаде у Петрограду, мр. *Блеса*, 14. (27.) нов. у 10 с. увече извршила су два хулигана (бећара) опасан напад. Мр. Блес враћао се у американску амбасаду, кад га на Коногвардејском булвару нападну два хулигана. Један зграби Американца за руку, а други га обори на земљу. Док је лежао на земљи, један хулиган га је тукао по лицу и знатно га озледио. Искупи се руља, која пристаде уз хулигане и викаше:

— Доле с аристократијом!

Дозвани полицији ухапсе хулигане, али руља *отме* ове из полицијских руку. Мр. *Блес* је пријавио ствар суду, а американска амбасада потужиће се код руског министра иностраних дела.

Побуна у тавници.

Петрогр. Телеграф. Агентура јавља, да је у *Самари* избила побуна међу робијашима. Војска је посредовала, те је више робијаша *убијено или рањено*, а некоји су побегли.

Криза у Угарској.

У дому пештанске жупаније владао је 15. (28.) и 16. (29.) о. м. *потпун мир*. Заменик вел. жупана гроф *Ласберг* и заменик поджупана *Ремер* цело пре подне су радили у звању. Гроф *Вићазо* није дошао у жупанију. Вел. жупан је наредио, да гроф Вићазо не може преузети поджупанско звање. Шта више наређено је, да грофа Вићазо-а и не пусте у жупанијски дом. Средишњи чиновници жупанијски наставили су свој службени посао. Они веле, да неће да штете интересе недужних особа.

И на будимпештанском свеучилишту влада мир.

Наредбе министра унутрашњих дела.

Министар унутрашњих дела упутио је пештанској жупанији наредбу, којом се закључци последње конгрегације уништавају, јер заменика вел. жупана силом спречише да дође у седницу, а уместо њега је, противно закону, председавао председник сиротињског стола.

Поджупани ренитентних жупанија не хтедоше да истакну наредбе, што се односе на сазив накнадних резервиста, и објаве позива у активну војничку службу. Министар је стога поново позвао поджупане, да те објаве за 24 сата истакну, иначе за последице чини одговорнима непокорне чиновнике.

Напослетку је министар унутр. дела упутио вел. жупана грофа Ласберга, да грофа *Вићазо-а* и суспендованог жуп. вел. бележника Фазекаша, ако би хтели да отправљају звање, евентуално брахијалном силом удаљи из жупанијског дома.

Чује се, да је управа главне поште у Будимпешти од владе упућена, да сву пошту за пештанску жупанију предаје само Ремеру.

Бачка жупанија против владе.

Ономад је у Сомбору одржана главна скупштина Бачке жупаније, те је обновила свој пређашњи закључак: *да садашњу непарламентарну владу не пошиомаже*, те да рескрипт о поновљеном наименовању владе мође ad acta. Но скупштина не жели да жупанијски чиновници заузимају становиште ни у ком политичком положају, да не би дошли у незгоду. Вел. жупан *Лашиновић*, који је поднео био оставку, изјавио је, да ће у овом бурном времену издржати на свом месту.

НОВИ САД, 17. новембра 1905.

— **Друштво за законско решење завереничкога питања у Србији**, преко својега привременог главног одбора, упутило је народу српском апел, да ступа у редове његове, без обзира на партијску боју, која нема никакве везе са циљем, који је друштво себи поставило. У томе апелу излажу се побуде, којима су се руководили покретачи тога друштва ради оснивања, и позивају се пријатељи друштвена задатка да пораде, сваго у својој околини, на образовању пододбора друштвених, који одма требају да ступе у везу са привременим главним одбором. Најпосле се у апелу тврди, да по уставу сваки Србин и Српкиња могу бити чланови тога удружења, те се позивају да слободно ступају у његове редове, без икакве бојазни од претња и застрашивања. Апел су потписали сви чланови привременога главног одбора.

Политички преглед.

— **Преговори о трговинском уговору између Аустро-Угарске и Србије.** Колико данас или сутра отпочеће преговори о трговинском уговору између наше монархије и Србије. Преговори ће се водити у Бечу. Српска влада је наименовала тога ради делегате и њихове помоћнике. Као *делегати* наименовани су др. Мих. *Вујић*, српски посланик у Бечу; др. Милован Ђ. *Миловановић*, српски посланик у Риму, и др. Мих. *Поповић*, министар на расположењу.

Као *стручни саветници* одређени су др. Велимир И. *Бајкић*, Сава Р. *Кукић* и Ђорђе *Ранојевић*.

Као *експерти* назначени су др. В. *Марковић*, Арса Ж. *Илић* и Пера *Јанковић*, царински чиновници.

Српски делегати и њихови помоћници отпутовали су већ у Беч.

— **Аустрија.** Организовано радништво, које припада социјално-демократској странци, приредило је 15. (28.) о. м. по читавој Аустрији велике демонстрације за опште, директно, једнако и тајно бирачко право. У *Аустерлицу* је том приликом дошло до страшног крвопролића, јер је жандармерија *пуцала у гомилу*, те су *два демонстранта погинула*, а до *30 њих је рањено*. У Бечу се тог дана, кад се састао рајхсрат, кренуло 200.000 радника с Карлова трга пред парламенат у потпуном миру и реду. Радници су одаслали депутације председницима заступничке и великашке куће, а и министру-председнику, да им предаду петиције у погледу општег бирачког права.

Одговарајући на беседу депутације, изјавио је председник заступничке куће гроф *Фетер* фон дер *Лилие*, да ће обе куће царевинскога већа заузети становиште према проширењу изборнога права, те да ће се то тешко питање моћи повољно решити само онда, кад парламенат буде могао вршити свој тешки и пун одговорности рад сасвим мирно, без икаквих предрасуда и без ичијег уплива. Председник је уверавао депутацију о доброј вољи заступничке куће, те јој је обећао, да ће подупирати њезину ствар свим силама.

Онда је депутација отишла председнику господске куће Алфреду кнезу *Виндишгрецу*, који је депутацији одговорио, да ће господска кућа настојати, да по својем најбољем знању и умењу изврши без спољашњег утецаја своју патриотску дужност. Министар-председник *Гауч* упозорио је депутацију на познату изјаву владину у „W. Abdpstu“, као и на своју изјаву, што ју је дао депутацији индустријалаца, те је рекао, да ће то становиште заступати такођер у заступничкој кући.

У седници заступничке куће царевинског већа од 15. (28.) о. м. министар-председник барон *Гауч* држао је значајан говор, у ком се изјаснио о односу Аустрије према Угарској у питању војске и економије, и о општем праву бирања.

Као и до сад — рече *Гауч* — тако и

ЛИСТАК.

Црвени смех.

Од

Леонида Андрејева.

На санитетском возу.

(Свршетак.)

Доктор не чу. Он је седео, подавив ноге, као што седе Турци, љуљао се и нечујно кретао уснама и врховима од прстију. И у његовом погледу било је тако исто нечега сметеног, запрепашћеног, тупо преплашеног.

— Мени је хладно, — рече он и осмехну се.

— Нека вас све ђаво однесе! — викнух ја, одлазећи у угао од вагона. — Зашто сте ме позвали?

Нико не одговара. Студент је гледао на потајно руменило које је све више расло, и његов потиљак са гргуравом косом био је млад, и кадгод сам гледао у њ, мени се од некуд представљала танка женска рука, која премеће ту косу. И та представа била ми је тако непријатна, да сам почео мрзети студента и нисам могао да га гледам без одвратности.

— Колико вам је година? — упитах ја, али се он не обрну и не одговори.

Доктор се љуљао.

— Мени је хладно.

— Кад помислим, — рече студент, не окрећући се: — кад помислим да негде има кућа, улица, универзитет. . . .

Он прекиде као да је све казао и заћута. Воз се готово неприметно заустави, тако да ја ударих о дувар и чуше се гласови. Изађосмо.

Пред самим возом напољу лежало је нешто, као осредње клупче, из кога је вирила нога.

— Рањеник?

— Не, убијен. Глава му је одсечена. Само ако хоћете ја ћу запалити предњи фењер. Само у том случају да још платиш.

Клупче са ногом која је стрчала одбацише у страну; нога се у једном тренутку подиже у вис као да он хтеде потрчати по ваздуху и свега нестаде у црном мраку. Фењер се запали и воз одједанпут попрне.

— Слушајте, — прошапута неко с тихим ужасом.

— Како ми то нисмо чули раније! Одасвуда — а није било могуће тачно определити место — долазио је једнолики изукрштани јаук, чудновато миран у својој обичности и чак као равнодушан. Ми смо чули много узвика и јаука, али ово није личило ни на шта што смо до сад чули. На мрачној поцрвенелој површини очи нису могле ништа видети, те је изгледало да то јауче сама земља или небо, озарено сунцем које се још није родило.

— Пета врста, — рече машинист.

— То је отуда, — показа доктор руком у напред. Студент уздрхта и лагано се обрну к нама.

— Шта је то? Та то се не може слушати!

— Крећемо се.

Ишли смо пешке испред воза, и од нас по земљи пала је пљосната, дугачка сенка, која није била црна, но мутно црвена од те тихе, непомичне светлости, која је ћутљиво стајала на разним странама плавога неба. И са сваким нашим кораком злогласно је растао тај дивљи, дотле нечувени јаук, који нема видљивог извора, као да је јечао црвени ваздух, као да је јечала земља и небо. У својој непрекидности и чудноватој равнодушности он је личио у извесним тренуцима на цврчање скакаваца лети у пољу. И све чешће и чешће могли су се срести трупови. Ми смо их мимогред посматрали и бацали у страну — те равнодушне, мирне, млитаве трупове, који су остављали на месту где су лежали тамне мрље усисане крви, и испрва смо их бројали, па смо после погрешили у бројању и престали. Било их је много — сувише много за ту злогласну ноћ, која је дисала хладноћом и јауком сваким делом свога бића.

— Та шта је то! — узвикну доктор и управи песницу као да прети некоме. — Ви — чујте...

Приближила се шеста врста, јауци су постали одређенији, јачи и већ се осећала искривљена уста, из којих су излазили ови гласови. Ми смо се плашљиво обазирали у ружичастој магли, варљивој у својој привидној светлости, кад готово поред нас, доле на земљи неко јако јаукну плачевним гласом, који је тражио помоћи. Ми смо одмах нашли њега, тога рањеника, код кога су се виделе само очи, тако су биле велике, кад му је на лице пала светлост од фењера. Он престаде да јечи и само је прелетао погледом с једнога на другога од нас и наше фењере, а у његовом изгледу била је безумна радост с тога, што види људе или светлост, и безумни страх што ће све то одмах ишчезнути као привиђење. Можда му ово није први пут да види у бунилу људе, који се надносе над њим с фењерима и који ишчезавају у крвавом и нејасном запрепашћењу.

Ми се кренусмо даље и готово одмах спотакосмо се о двојицу рањеника, један је лежао на земљи, а други јечао у јами. Кад их покуписмо, доктор, дршћући од љутине, рече ми:

— Па шта?

И окрете се. После неколико корачаји сретосмо лако рањеног, који је ишао сам, придржавајући једну руку другом. Он управи кораке, забацивши главу, право к нама као да није приметио кад смо се расклонили и начинили му пут. Изгледало је као да нас не види. Код воза се за часак заустави, обиђе га и пође дуж вагона.

— Ти би био рад да седнеш! — узвикну доктор, но он не одговори.

сада мислимо, да *заједница војске* у смислу поравнања *мора остати недирнута*. Ни поред мађарских страначких покрета нема опасности, да ће се јачина организма војске, тог важног бедема монархије, пољуљати. Ни програм угарског министра-председника не садржи друго (што се тиче неговања народног језика), него решење заједничког ратног министарства у погледу програма т. зв. одбора деветорице, који не може ослабити јединство војске, а нарочито јединство командовног и службеног језика. (Живо порицање). Ако мислите, да је нов уступак онај део језичке наредбе у погледу заједничке војске: да се по програму угарског министарства оне угарске народности, којима матерњи језик није мађарски, у војничкој служби мађарски поучавају, у колико поред свог матерњег језика говоре и мађарски, — то је таково мишљење сасвим нетачно. Од г. 1867. непромењено важи основно начело, да као пуковски језик служи онај језик, којим по сопственом признању говори бар петина момака у том пуку. То ће тако остати и у будуће.

Затим је министар-председник опширно говорио о привредном односу Аустрије према Угарској. Аустријска влада није променила своје мишљење, да економски однос према Угарској може остати у садашњем стању само у том случају, ако угарска влада, не тражећи никаква даљег уступка, прими уговоре и погодбе, које пређашње владе склопише у погледу економског односа обе државе монархије.

Министар-председник врло је детаљно разлагао *изборну реформу*. Природне границе — рече — одређују влади поље за рад. Те границе су одређене историјским развићем Аустрије, њеним народносним склопом и оне искључују то, да примимо какво страно бирачко право, па да га накаламимо на аустриске прилике. Влада мисли да су *најбоље средство за одбрану народносне мањине мали, по могућству по народностима заокружени изборни срезови*. (Ово треба да прочитају власници у Угарској. — Ур. „Бр.") Поднећемо вам такову поделу изборних срезова, који ће *обратити бригу на народносне прилике*, по могућству одстранити народносна трвења, а *отворити пута народној автономији*. (Живо одобравање.)

— Флотска демонстрација против Турске. Из Цариграда се одржавају гласови, да је Султан вољан попустити захтевима великих сила, само покушава, да те захтеве, колико се може, *ублажи*. Опет, дакле, бесконачна преговарања, у којима су Турци мајстори, али су велике силе одбиле нове преговоре. Међутим међународна ескадра заузела је Митилину на острву Лезбосу. Министар иностраних дела *Тефик-паша* замолио је барона Каличе, да се застане са даљим извођењем флотне акције, док се споразум не постигне, за који је Султан вољан. Барон Каличе је тражио, да се то написмено саопшти амбасадорима. До овога часа Тефик паша то није учинио, те флота наставља отпочету акцију. Ескадра је искрцала 400 људи у Митилину.

— Румунски парламенат је 16. (29.) о. м. отворен престоном беседом. У престоној беседи се констатује, да везе, које спајају народ и династију, постају све тешње. Румунска политика је очувала Румунији *стално пријатељство свију сила*, а изазвала је *жестоко гоњење Румуна у отоманском царству* верних султанових поданика, ма да нису имали друге кривице, но што су добили од свога владара признање права, да очувају своју индивидуалност. *Пореметили су се односи између Грчке и Румуније*. Уздајући се у своје право, Румунија се нада, да ће грчка влада допринети, да се угуши нечовечна гоњења Румуна и тиме пружити румунској влади могућност, да успостави пређашње пријатељске односе с Грчком.

Беседа је примљена с бурним одобравањем.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 17. новембра 1905.

— Читаоничко се́ло. Добили смо овај позив, да га објавимо: Г. г. чланове позивамо овим да са својим породицама и гостима са стране изволе доћи на *се́ло*, које ће бити у стану Српске Читаонице у Новом Саду *у суботу 19. новембра (2. децембра) 1905.* Распоред: 1.) „Загрљени слогом братском", пева читаоничко певачко друштво. 2.) Вагнер: „Песма вечерњој звезди" из опере „Танхајзер". Бајић: а) „О дивна си!" б) „Била једном ружа једна", пева уз пратњу гласовира г. *Ђорђе Петровић*. 3.) Говори господ. *др. Каменко Суботић*: „О приликама у Чешкој". 4.) Српске народне песме, пева читаоничко певачко друштво. На селу свираће тамбурашко друштво Липе *Грујића*. Почетак тачно у 8 сахата у вече. — *Приређивачки одбор*.

— Нешто о раду српске народне позоришне дружине у Осеку. Пишу нам из *Осека*: „Код нас се овде бави наша овострана српска народна позоришна дружина још од почетка месеца октобра по римском календару. Већ је неколико пута до сад провела код нас по три месеца и свагда смо ми Осечани њеним радом потпуно били задовољни. Ове је године услед познатих незгода са *Нушићевом* управом дружина имала да прекужи доста неприлика, но она их је све надвладала те рад њен тече лепо без прекида и осваја себи признање не само наше овдашње публике, него и хрватских и немачких листова у нашем Осеку. Нови управитељ, наш врсни уметник *Пера Добриновић* настоји својски и свим силама, да се уклоне све сметње, које ијоле стоје на путу редовном раду и напретку наше народне позоришне дружине. Под Нушићем је већина онда научених нових комада била тако подељена, да је у сваком готово остало сад упражњено неколико улога. То је ваљало попунити, а ко само мало разуме и зна, како је то, кад позамашна улога у комаду добије нова заступника, схватиће зацело, да су такви комади захтевали исту спрему, као и са свим нови, јер их је наново ваљало, што кажу, уиграти.

Па при свем том није код нас за ово готово два месеца никад запело, него се, као да никаквих препрека није било, играло и игра недељно по шест пута. Само човек, који нема ни појма о томе, како се развија рад код позоришта и за какве је услове везан, може тврдити, да чланови наше народне позоришне дружине овде код нас дембелишу. Волели бисмо знати, шта је онда интензиван рад, кад је ово дембелисање! Па да је онда у нас Срба вредно и лаћати се чега и савесно делати! Баш је Добриновић, од како је поверењем управног одбора друштва за српско народно позориште примио управу у своје руке те тако рећи сачувао у најкритичнијим данима од расула наше народно мезимче, озбиљно прегао, и да регулише дружинин рад у сваком правцу, и да богати репертоар новим добрим комађем, задржавајући дабогме и од старог оно, што се доказало као добро, па му се већ с неке стране не само не ће да призна његов управо пожртвовни труд, него му се чине неоправдани прекори, као да је под њим овладао нерад и неред. Но ми смо уверени, да то нашега Добриновића не ће ни најмање помести у његовим похвалним и спасоносним интенцијама, а време ће већ показати, колико је и за ово кратко време своје управе урадио и колико ће још урадити као савестан, енергичан и родољубив управитељ. Пред долазак амо нама у Осек биле су, као што рекосмо, прилике нашег народног позоришта, нарочито што се тиче репертоара и расположивих снага, доста траљаве, па кад је Добриновић за тако кратко време могао успети, да те прилике, у пркос толиким и толиким сметњама, знатно побољша, поуздано се смемо надати, да ће ићи све на боље те ће најпосле нестати и најмањега трага оним незгодама, у које је народно наше позориште увукла несавесна и партајична управа Нушићева. Треба само имати стрпљења па причекати а не брже боље бацати се камењем и на најпоштеније и најлепше тежње, пре но што су још добиле и маха да се приведу у дело!"

— Нова Српска Земљорадничка Задруга. Основана је и одлуком Краљевског Судбеног Стола Беловарског од 4. новембра о. г. потврђена *Српска Земљорадничка Задруга у Грубишномољу*, (удружење са неограниченом одговорношћу). У управном одбору задругином су следећи: *Стево Хајдина*, уједно и председник задругин; *Никола Јуришић*, уједно и заменик председников, затим *Стево Косијер*, *Томо Босанац* и *Стево Вучковић*. Пословођа је *Петар Желковић*.

Славонија (без Срема) броји сада са српском земљорадничком задругом у Грубишномољу свега **32** српске земљорадничке задруге.

— Робијаш убијен у бегству. Пишу из *Митровице*: Увечер 8. (21.) о. м. чуо је стражар овдашње кр. зем. казнионе, Марко *Решковић*, на крову ужарнице, под којом је на стражи био, неку лупу, те се досетио, да је ваљда који робијаш из ужарнице пробио стаклени кров и изашао горе, да оданде скочи преко зида и тако побегне. Решковић се успне на кров и обиђе га свега, али није ништа опазио. Тек на повратку видео је на другом крову робијаша где пузи. Решковић му довикне: „Стој!" Позвани није се одазвао, нити је стао, него се даље помицао, да се дочепа мотке, коју је био приправио, па да се о њу одупре и тако с крова прескочи зид, који опасује казниону. Пре него што му је то успело, опали. Решковић из своје пушке и погоди га у трбух. Робијаш је само изустио: „Јао, господине управитељу!", а затим је издахнуо. У њему је Решковић упознао робијаша Ранка *Чобановића* из Кленка. У руци му је нађен нож, оштар е обе стране као стилет, који му је јамачно при бегству имао помоћи, да евентуалну запреку одстрани. Под кровом стајала је дугачка мотка, којом би био могао прескочити зид. Како се из тога види, био се је Чобановић за бегство добро спремио.

На лицу места је обављен у присутности држ. одветника судб. очевид, те су против стражара Марка Решковића вођени извиди. Овима је установљено, да је Решковић поступао у вршењу своје службе у смислу прописа, те је казнени поступак против њега обустављен.

Ранко Чобановић суђен је 12. јуна о. г. од митровачког судб. стола ради злочина разбојништва и покушаног грабежног уморства на доживотну тешку тамницу. Након спроведене расправе био је ускочио испред стражара, али је у једном дворишту ухваћен. Кр. сто седморице снизио му је услед његовог призива казну на тешку тамницу од 15 година.

— Српски успех. На једној од последњих седница париске академије наука примљен је пов *громобран за електричне линије и мреже*, који је пронашао професор српскога универзитета *Ђока Станојевић*. Пре неколико година Станојевић је пронашао *фотометар*, једну веома спретну справу, са којом се може прецизно, тачно измерити јачина електричне светлости.

— Поплава у Зети. Са *Крњичке луке* у Црној Гори пишу „Гласу Црногорца": „Од великих киша, које су навалиле још од мјесеца септембра, и ове године је Зета поплављена била, и то: 13., 14. и 15. октобра. *Сва Зета* од Цијевне па доље, *страдала је од поплаве* и имала је приличну штету у свему, али највише у живом и сијену. Источни део имао је нешто мању штету но западни, с тога што је друм у неколико бранио Морачи да се разлива према истоку.

Али 13. и 14. октобра навали Морача и проломи друм код села Мајановића и прекиде саобраћај са Доњом Зетом, а одоздо није се Блато још примакло било магазину на Плавници, те све земље кра-

---

То су били први који су нас ужаснули. А потом смо их стали сусретати све чешће по рову и око њега и цело поље, заливено непокретним црвеним одблеском пожара, мицало се као живо, распламтело се громким узвицима, јауцима, проклетствима и јечањем. Те тамне хумке кретале су се и пузиле као сањиви ракови, пуштени из котарице, искривљени, чудновати, који су једва личили на људе у својим бедним, смућеним покретима и тешкој непокретљивости. Једни су били мучаљиви и послушни, други су јаукали, урликали, псовали и мрзели нас, који смо их спасавали, тако страсно, као да смо ми створили и ову крваву равнодушну ноћ и њихову самоћу усред ноћи и трупова и те страшне ране. Већ није било места у вагонима и све одело наше било је мокро од крви, као да смо дуго стајали на крвавој киши, а рањенике смо једнако носили, па ипак се дивље кретало оживело поље.

Неки су се довлачили сами, други су долазили, посрћући и падајући. Један војник готово дотрча к нама, лице му је раздрузкано, а остало је само једно око, које је пламтело дивље и страшно и био је готово го, као да је тог тренутка изашао из купатила. Дотакавши се мене, пресече доктора оним оком и брзо га шчепа за груди левом руком.

— По њушци ћу те! — узвикну он, и тресући доктора дуго и јетко направи неки цинички израз лица. — По њушци ћу те! Вуци се!

Доктор се истрже из његових руку и, јурнувши на војника, загрцавајући се, узвику:

— Ја ћу тебе под суд, ниткове! У затвор! Ти ми сметаш да радим! Ниткове! Животињо!

Растависмо их, али је још за дуго војник викао: »Вуци се! По њушци ћу те!«

Ја сам већ губио снагу и одох на страну да попушим коју цигару и да се одморим.

Од усирене крви изгледало је као да су ми на рукама црне рукавице, а прсти су се с муком превијали, испуштајући цигару и машине. И кад сам запушио, дувански дим изгледао ми је тако нов, тако чудноват, сасвим неког нарочитог укуса, какав нисам осетио ни раније ни доцније. Ево, дође к мени студент, онај што је дошао овамо — али мени се чини да сам се видео с њим пре неколико година, и никако се не могу да сетим где. Он је корачао чврсто, као да марширa и гледао је кроза ме, некуда даље, више.

— А они спавају — рече он некако потпуно мирно. Ја успламтех као да се тај приговор мене тиче.

— Ви заборављате да су се они борили десет дана као лавови.

— А они спавају, — понови он, гледајући кроза ме и некуд више. Затим, нагнувши с к мени и претећи прстом, исто онако суво и мирно продужи:

— Ја вам кажем. Ја вам кажем!

— Шта?

Он се све више нагињао к мени значајно претио прстом и понављао је као неку свршену мисао:

— Ја вам кажем. Ја вам кажем. Предајте им.

И гледајући исто онако строго у мене и запретивши ми још једанпут прстом, он извади револвер и опали себи у чело. И то мене ни мало не зачуди, нити уплаши. Узех цигару у леву руку, одледах му рану прстом и одох вагонима.

— Студент се убио. Изгледа да је још жив, — рекох доктору. Он се ухвати за главу и простења;

— А ђаво га!... Ето немамо места. Ено онај баш сад се такође убио. И дајем вам часну реч — узвикну он љутито претећи: — ја ћу тако исто! Да! И молим вас — изволте ићи пешке. Нема места. Можете се шалити ако хоћете.

И продужујући једнако да виче он се окрете, а ја приђох ономе што је пуцао на себе. Он је био санитар, изгледа такође студент. Стајао је, ослонивши се лицем о вагон, а раме му се тресло од плача.

— Престаните, — рекох ја, такнувши га руком до уздрхталог рамена.

Али се он не маче, не одговори и плакаше. И потиљак му је био млад, као у онога, и онако исто страшан, и он је стајао ружно се раскречивши, као пијаница кад повраћа; и врат му је био крвав. Мора бити да га је хватао рукама.

— Но? — рекох ја нестрпљиво.

Он се одвоји од вагона, и спустивши главу, погрбивши се као старац, пође некуда у мрак, даље од нас свију. Не знам зашто, и ја пођох за њим, и ми смо ишли дуго, непрестано, некуд у страну, даље од вагона. Изгледа да је плакао; и мени дође досадно и хтедох и сам да плачем.

— Стојте! — викнух ја, заставши.

Но он је ишао, вешто покрећући ноге, погуривши се сличан старцу, са својим уским плећима и шантавим ходом. И убрзо га нестаде у крвавој магли која је изгледала као светлост, и није ништа осветљавала. Остадох сам.

С леве стране, већ далеко од мене, светлуцао је низ слабих ватара, то погази влак. Ја сам био сам у сред мртваца и самртника. Колико их је још остало? Око мене је било све непомично и мртво, а даље од мене поље се кретало као живо, или се мени чинило отуда, што сам сам. Али се јаук није утишао. Он се простирао по земљи — танак, безнадеждан, сличан дечјем плачу или цичању хиљаде разбацане замрзнуте штенади. Као оштра, бескрајна, ледена игла улазио је тај јаук у мозак и лагано се кретао назад и напред — назад и напред...

Косара Пауновић.

јем магазина, као и оне изнад њега бијаху копне, а села која су далеко височије, бјеху поплављена од Мораче. То је изгледало врло чудновато. Узроци су томе по прилици ти, што је ток р. Морачи спријечен, нешто нараслом водом у језеру а нешто густо посађеним врбама око р. Плавнице. Причали су ми неки стари људи из Бериславаца, да у прво доба није нико смио садити по својој вољи врбе и чинити преграде на р. Плавници као што су данас посађене, те је Морачи ток прегрђен. Све ово пријети данашњим селима у Зети, да се у скором времену расселе, ако се како злу не доскочи. То се зло, истина, не да коначно исправити, док се не би регулисала Бојана, али не би грђе било да се и домаће средство опроба, т. ј. да се нареди сопственицима посађених врба од Плавнице до Бериславаца да их посијеку и да очисте р. Плавницу, а такође да макну велике плотове на утоку Мораче у Плавницу, као би био Морачи пут отворен. Даље, да се од села Мајановића до цркве Бериславачке направе једно 5—6 окана испод друма на згодним мјестима, како би Морача радила свуда једнако и друм не би рушила, ни плавила. Овај рад могао би се свршити са мало трошка, а мислимо, да би ипак у неколико од користи био."

Новости са стране.

— **Чивути у Америци.** У Њујорку има преко 4 милијона житеља, а од тога *је већ сад сваки четврти Чивушин* — као и у Будимпешти. Има у њему дакле сад већ *милијон Чивуша.* Само ове године (1905.) населило се преко 65 хиљада Чивута у Њујорк, а исто тако преплављују они и осталу Америку, па су се и Американци ужаснули, сећајући се што је од Шпаније и Пољске било, што се у Румунији, Русији, Угарској а и свуд другде од народа ради, где они маха узму.

Зато и спремају сад *нов закон против насељавања Чивуша*, као што су им и Енглези своју земљу тако рећи сасвим затворили.

НОВИЈЕ.

Петроград, 16. новембра. Ађутант команданта у *Севастопољу* телеграфише, да нема немира. Бунтовници су мирни.

Цариград, 16. новембра. Приходи царинарнице у Митилени, коју су међународне трупе поселе, изнели су 15. (28.) о. м. само неколико стотина пијастара.

Цетиње, 16. новембра. Јуче су извршени на основу општег права гласа *избори* у целој Црној Гори. Изабран је 61 посланик. Политичке странке нису још образоване.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника".

Невоља српске владе са зајмом.

Београд, 17. новембра. (Од нашег извештача.) Иако је министар финансија потписао уговор о зајму, ипак многи посланици, привржени данашње владе, неће да гласају за тај зајам. Сад влада тешку муку мучи и тражи споразум с либералима. Ако либерали не приме тај споразум, данашња ће влада морати одступити.

Положај у Угарској.

Будимпешта, 17. новембра. Влада је упутила порезна звања у 12 жупанија, којима је одузета државна припомоћ, да не исплаћују жупанијама ни једну, па ни пређе истављене упутнице.

Државни тужилац повео је против суспендованог жупанијског вел. бележника Фазекаша казнени поступак због злоупотребе службене власти.

Главна скупштина варошког представништва у Кашави морала је бити суспендована, јер вел. жупан од галаме није могао да дође до речи. Чланови представништва обасули су га свакојаким грдњама.

Чиновничко тело Коморанске жупаније отишло је вел. жупану Кубињију, пред којим изјавише, да жале и да се гнушају јучерашњих догађаја.

Будимпешта, 17. новембра. Социјалисте ће 5. (18.) децембра приредити овде огромну демонстрацију у корист општег бирачког права, те ће позвати све саборске странке, да приме нацрт закона о општем бирачком праву, што ће га влада поднети сабору 6. (19.) о. м.

Шта се Гаучу спрема.

Беч, 17. новембра. Чује се, да ће оне странке у царевинском већу, које нису задовољне с изборном реформом, првом згодном приликом покушати да оборе Гаучову владу.

Догађаји у Русији.

— **Страховита борба с бунтовницима у Севастопољу. — Два ратна брода потонула. — Пола Севастопоља разорено.** —

Севастопољ, 17. новембра. Војничке власти се надају, да ће војничку побуну моћи савладати топовима с утврђења градских, јер су бунтовници стерани према мору, где их може дохватити топовска ватра, а да се не нанесе штета мирном грађанству.

Петроград, 17. новембра. Командант црноморске флоте и приморја, вицеадмирал Чухнин јавља ово: **У Севастопољу беше огорчене борбе против бунтовника. Варош је бомбардована. Два ратна брода су потонула.** Оклопнице „Князь Горчаковъ" и „Св. Пантелеймонъ" (пређе „Князь Потёмкинъ") више пута су погођене ђуладима. Бунтовничка касарна је бајонетом заузета. Адмирал Чухнин је у борби, која је трајала два сахата, и у којој је пола вароши разорено, остао господар у вароши.

Раздражење у Шпанији.

Мадрид, 17. новембра. У свим касарнама консигнирана је војска, да спрече официре у демонстрацијама против Каталониста. У свима гарнизонима Шпаније велико је раздражење.

Новосадска пијаца.

Извештај од 17. (30.) нов. 1905.

Нова жита.

Пшеница I.	квоћа	—	К	16·50	п.
„ II.	„ —	—	„	—·—	„
Зоб —	— —	—	„	14·—	„
Јечам —	— —	—	„	14·—	„
Кукуруз:	— —	—	„	—·—	„
„ окрањен (стари)		—	„	16·80	„
„ нови	—	—	„	13·80	„

Довози: слаби.
Расположење за куповање: добро.
Продато је: 50 мц. пшенице; — мтц. зоби, — мтц. јечма и 50 мтц. кукуруза нова, 30 мц. кукуруза стара.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	— — — — —	62—66	„
Свињи тешки по кили	—	К 0·92—0·96	„
„ средњи „ „	— —	0·90—0·92	„
„ лаки „ „	— — —	80—88	„
Теоци по кили	— — — —	К 1·04—	п.
Овце по пару	— К 26—32	— — 20—	К
Кљукане гуске по кил.	1 круна	———	пот.
Јаја 5 ком.	— — — — — — —	40	пот.

Извештај филијале Српске Банке у Будимпешти од 16. (29.) новембра 1905. Данас је продато у готовој роби: **Нова жита.** *Пшенице пошиске:* 3000 мтц., по К 17·30—18·05; *Х. М. Вашархељске:* — мтц., квоћа —·— по К —·—; *Будимпештан.* околине: 1500 мтц., по К 16·80—17·65; *Банатске:* —— мтц., по К —·———·—; *Бачке.* 300 мтц., квоћа —·— по К. 17·80 —·—; *Сентомашке:* —— мтц., квоћа по К —·———·—; *Т. Бечејске:* —— мтц., — по К —·———·—; *Ст. Бечејске:* —— мтц., —·— по К —·—; *В. Бечкеречке:* —— мтц., — по К —·———·—; *Панчевачке:* —— мтц., квоћа —·— по К —·———·—; *Магазинске:* —— мтц., квоћа —·— по К —·———·— *(Све цене за 3 месеца.) Јечам:* — мтц. по К —·—; *Зоб:* — по К —·———·—. *Раж:* — мтц. по К —·———·— (за готово паритет Будимпешта). *Кукуруз:* —— мтц. по К —·— —·— (за готово).

Закључци.

Пшеница за април 1906. . . .	„	17.14—17.16
„ „ октобар 1906. . . .	„	16·72—16·74
Раж за април 1906.	„	14.24—14·26
Зоб за април 1906.	„	14·18—14·20
Кукуруз за мај 1906.	„	13·66—13·68
Репица (Kohlreps) за август 1906.	„	—.———.—

После подне.

Пшеница за април 1906. . .	„	17.12—17.14
„ „ октобар 1906. . .	„	16·70—16·72
Раж за април 1906. . .	„	14.22—14·24
Зоб за април 1906. . . .	„	14.14—14·16
Репица (Kohlreps) за август 1906.	„	—.———.—
Кукуруз за мај 1906.	„	13.66—13·68

Иноземство: Америка и остале државе непромењене.

Књижевни оглас.

Изишао је пети број **„Илустрованога Гласника"** са занимљивом белетристичном и песничком садржином, „културним и књижевним белешкама" и одабраним сликама.

„Гласник" излази два пута у месецу а стоји само четири круне годишње, боље издање шест круна. За Србију и Црну Гору стоји шест круна, боље осам круна. *На захтев шаље се један број на углед бесплатно.*

Претплата и рукописи шаљу се на адресу: Ilustrovani Glasnik, Novi Sad (Ugarska).

Уредник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

СРЕЋКЕ

XXV. угарске држав. лутрије

Главни згодитак

К 150.000·—

и 7690 споредних згодитака у своти

од **К 215.000·—**

Жребање 28. децембра. Цена К 4·—

Продаје:

Мењачница Централног Кредитног Завода

у Новом Саду.

Поштом шаљемо срећке кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 521 12—

НОВООТВОРЕНА

КОНФЕКЦИОНА РАДЊА

ПАНТЕ СПАИЋА

У НОВОМ САДУ

у кући госп. АРСЕ ПАЈЕВИЋА, књижара, Дунавска улица бр. 36. препоручује велики избор готова одела за ГОСПОДУ, ДЕЧАКЕ и ДЕЦУ ☞ **најновијег кроја** ☜ **женске конфекције** за госпође и госпођице.

Цене јефтине и строго утврђене.

487 26—70

☞ ЈОРГАНИ. ☜

Молим поштовање Српкиње у месту и са стране, да ме повереньем у поручбини

ЈОРГАНА

удостоје, јамчим за најбољу израду као и најумеренију цену.

С поштовањем

ЗОРКА МИЛИЋЕВА

Нови Сад, житна пијаца бр. 3.

460 24—30

ИНЖИЊЕРСКИ БИРО

браће Матића

дипл. инжињера

у Панчеву

☞ прима грађевинске и инжињерске послове. ☜ 232 7-8

КАШАЉ!

Ко на овај не пази, греши против сопственог тела!

Кајзерове

грудне карамеле

с три јеле.

Лекарски опробане и препоручене против кашља, промуклости, катара, крвавости и катара у ждрелу.

4512 нот. овер. сведоџаба доказују, да оне одржавају оно, што обећавају.

Пакет по 20 и 40 потура код: *Оскара Клајна*, дрог. код Црв. Крста у Н. Саду. *Омера Попова* у Карлову. *Д. Коде посл. Ђула Винкле* у Н. Саду. *Љ. Стефановића син* у Н. Саду. *Симона Скендеровића* апотека у Апатину. *К. Пероша* апотека у Баваништу.

479 6—24

Један

привредни кантар бесплатно!

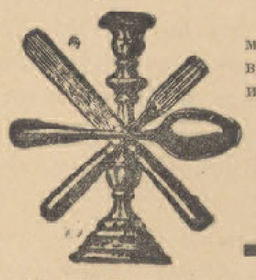

Баснословно јефтино из мога препунога фабричког стоваришта моје светски чувене и због своје изврсне квалоће општеомиљене

ствари од мехиканског сребра

и то:

6	ком.	столних ножева од мехиканског сребра.
6	„	виљушака за јело од мехиканског сребра.
6	„	кашика за јело од мехиканског сребра.
12	„	кашика за каву од мехиканског сребра.
6	„	изврсних ножева за десерт.
6	„	изврсних виљушака за десерт.
1	„	кашика за сипање чорбе од мехик. сребра.
1	„	кашика за сипање млека од мехик. сребра.
2	„	врло елегантна салонска светионика.

46 ком. свега за само фор. 6·50.

Сваки, ко поручи, добија сасвим *бесплатно* још осим тога као *награду* један *гарантирано* тачно мерећи *привредни кантар*, који носи 12 клгр.

Мехиканско сребро је скроз и скроз бео метал, за чије одржање и изврсну каквоћу се даје писмено *јамство на 25 година.* Разашиље уз претходну пошиљку новца или уз поузеће (per Nachnahme) европско стоваришће

MANHATTAN UNTERNEHMUNG

Budapest, VIII., Bezerédy-utcza Nr. 3.

536 2—15

Нови Сад, 5. новембра 1905.

П. Н. 532 2—5

Нашим издањем изашле су **врло фине и уметнички израђене**

Дописне карте

у десет боја

са којима се честитају **светли празници и крсно име (свечарство — слава).**

Цена је истима

100 комада 7 Круна.

Св. Никола,
Божић,
Нова Година (Св. Василије),
Св. Јован,
Св. Георгије,
Васкресеније.

Дописнице су израђене врло фино и строго по пропису и типу српско православном.

Молимо за што многобројније наредбе које ће бити брзо и најтачније обављене.

С поштовањем

Браћа М. Поповићи

издавачка српска књижара и штампарија у Новом Саду.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник".

Штампарија деоничарског друштва „Браника".